

NASSI

Documentatie-orgaan van het Comité
"Nationale Actie Steunt Spijtoptanten Indonesië"

STICHTING INDISCHE DOCUMENTEN

november 1963 No. 13

Secretariaat: Antwerpsestraat 18 - Den Haag
Telefoon 070 - 540042. Giro 447853.

Visum Adviesbureau: Antwerpsestraat 18 - Den Haag
Telefoon 070 - 558978.

Penningmeester: Laan van Meerdervoort 1580 - Den Haag
Giro 8118. Telefoon 070 - 396327

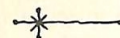

S P I J T O P T A N T E N I N N O O D

Vergeet niet de spijtoptanten, die in Indonesië achtergebleven zijn en veelal onder ellendige omstandigheden op hun verlossend visum voor toelating in Nederland wachten.

Steunt het Nassi-Comité, dat alles in het werk stelt deze achtergeblevenen hierheen te krijgen.

Stort Uw bijdrage op giro-nummer 8118 van het "Nationale Comité Steunt Spijtoptanten Indonesië", Laan van Meerdervoort 1580 's-Gravenhage.

nassi-rubriek

IN MEMORIAM MR J. la RIVIÈRE

Op 8 oktober overleed aan de gevolgen van een tragisch auto-ongeluk in Frankrijk onze Nassi-medewerker Mr J. la Rivière, laatstelijk hoofd van ons Visum-Adviesbureau. In deze functie heeft hij voor de spijtoptanten zeer verdienstelijk werk verricht. Vele moeilijke gevallen heeft hij door zijn helder inzicht in deze materie, zijn sterk humanitaire instelling en zijn volharding tot een gunstig einde gebracht, waardoor talloze spijtoptanten-families uit hun misère in Indonesië werden verlost.

Het moet la Rivière zwaar gevallen zijn terwille van zijn gezondheid afscheid te moeten nemen van een nog niet afgewerkte taak, die hij met zoveel liefde en toewijding heeft vervuld. Wij hadden gehoopt, dat hij in het Zuiden een spoedig herstel van zijn gezondheid zou hebben gevonden. Het heeft helaas niet zo mogen zijn. Hetgeen hij voor de spijtoptanten en ons Nassi-comité heeft gedaan en bereikt, zullen wij steeds in dankbaarheid gedenken.

BEMOEDIGENDE WOORDEN VAN MINISTER SCHOLTEN

Bij de behandeling van de Justitie-begroting voor 1964 in de IIe Kamer zijn ook enige korte beschouwingen gewijd aan het spijtoptantenprobleem; deze handelingen zijn in dit Nassi-orgaan opgenomen. Daaruit blijkt dat Minister Scholten de Kamer nog geen definitieve voorstellen voor een spoedige oplossing van dit probleem kon voorleggen, omdat het Kabinet-beraad daarover nog niet was beëindigd. Wel zeide hij: "Het huidige Kabinet wil deze zaak tot een goed einde brengen en wil in deze grondslag (het werk van de Commissie van Vollenhoven) de bereidheid vinden, zoveel mogelijk te herstellen, wat herstelbaar is. Zij wil graag een goede zaak op goede wijze dienen. Daarbij zal ook in de toekomst nieuw overleg moeten worden gepleegd met de Repatrierings-commissie uit de Kamer, die ik steeds van de voortgang van deze zaak op de hoogte zal blijven houden en welker inspraak in het te voeren beleid ik op hoge prijs stel". Aan het slot zei Minister Scholten nog dat hij

zou blijven streven naar een definitieve oplossing en die met zo groot mogelijke spoed zou effectueren. Dit zijn bemoedigende woorden van de nieuwe Minister van Justitie, die de hoop en de verwachting rechtvaardigen, dat de oplossing van het spijtoptantenprobleem in zijn laatste fase verkeert, welke hoop uiteraard ook gebaseerd is op de gunstige resultaten van het vóór de jongste verkiezingen bij de politieke partijen ingestelde opinie-onderzoek (zie Nassi-orgaan no.11). Ook was voor ons bemoedigend, dat de Minister een open oog bleek te hebben voor de historische achtergronden en de sterk-menselijke aspecten van het spijtoptanten-probleem. In het overzicht, dat de heer Scholten daarvan gaf, hebben wij echter een belangrijk facet gemist nl. het voor de betrokken Indische Nederlanders zwaar wegend advies van de Nederlandse Regering om bij de soevereiniteitsoverdracht voor het Indonesische staatsburgerschap te opteren als zijnde voor hen "de meest natuurlijke oplossing". De desbetreffende rede-Lamping drukken wij volledigheidshalve in dit orgaan nog eens in zijn geheel af "opdat men die niet vergeete". Zoals bekend werd dit officiële advies nog versterkt door de aandrang van Nederlandse werkgevers, uitgeoefend op hun werknemers om Warga-Negara te worden voor behoud van hun betrekking; terwijl tenslotte ook Kerkelijke instanties de betrokkenen ernstig in deze richting hebben geadviseerd. Voor de groep der Maatschappelijke Nederlanders, dat zijn de door de Ned. Ind. Regering met Europeanen gelijkgestelden, bestond niet eens een optie-mogelijkheid, niettegenstaande velen van hen volkomen Nederlands waren opgevoed en georiënteerd. Het is daarom begrijpelijk dat ook uit deze groep een toenemend aantal visumaanvragen binnen komt.

Het probleem der spijtoptanten en maatschappelijke Nederlanders kan niet op bevredigende wijze opgelost worden met verwaarlozing van deze historische factoren en achtergronden, die deze zaak voor ons maken tot een morele plicht, een nationale erezaak.

Wij zijn vol vertrouwen, dat Minister Scholten bij het zoeken naar "een goede oplossing voor een goede zaak" ook dit aspect van het probleem niet uit het oog zal verliezen.

* * *

- 2 -

De Locomotief - december 1951.

H.C. LAMPING OVER DE NATIONALITEITSKEUZE

Een beslissing van vitale betekenis voor het nageslacht. Men late zich niet leiden door sentimenten en impulsen, maar door verstand en verantwoordelijkheidsgevoel. Indische Nederlanders op Indonesië ingesteld doen verstandig Warga Negara te worden. De Hoge Commissaris der Nederlanden, de heer A.Th.LAMPING, legde vrijdagochtend de volgende verklaring af ten overstaan van persvertegenwoordigers aangaande de nationaliteitskeuze voor de Indo-Europese bevolkingsgroep.

"Tijdens mijn jongste verblijf in Nederland is mij wederom zeer duidelijk gebleken, dat de belangen van de Indo-Europese bevolkingsgroep reeds geruime tijd de ernstige en voortdurende aandacht van de Nederlandse regering hebben. Opnieuw heb ik bevestigd gevonden, dat de regering zeer duidelijk onderkent, dat de Souvereiniteitsoverdracht juist voor het Indo-Europese gedeelte van de Nederlandse bevolkingsgroep hier te lande zeer ingrijpende wijzigingen heeft teweeg gebracht. Immers vele reeds van geslacht op geslacht in Indonesië gevestigde families zijn als gevolg van de Souvereiniteitsoverdracht in feite vreemdeling in eigen land geworden. Reeds ter Ronde Tafel Conferentie werd het ongewenste van deze consequentie van de Souvereiniteitswisseling ingezien. In de overeenkomst betreffende toescheiding van staatsburgers werd voor deze groep Nederlanders dan ook de mogelijkheid geopend om gedurende twee jaar na de datum van de Souvereiniteitsoverdracht door middel van de eenvoudige en kosteloze procedure van optie wederom het burgerschap, thans van het nieuwe Indonesië, te verkrijgen. Sederdien heeft de Nederlandse Regering bij herhaling als Haar mening te kennen gegeven, dat Zij het gebruik maken van deze optie-mogelijkheid - dus de aanvaarding van het staatsburgerschap van het soeverein geworden Indonesië - voor de op dit land georiënteerde Nederlanders (de z.g. blijversgroep) de meest natuurlijke oplossing acht.

MOEILIJK

Nu de optietermijn bijna is verstreken, moet men echter constateren, dat nog slechts een klein gedeelte van evenbedoelde blij-

- 3 -

versgroep het Indonesische staatsburgerschap heeft aanvaard. Hieruit blijkt wel, dat de beslissing - hoe voor de hand liggend zij voor velen ook moge lijken - toch moeilijk is.

Bij het prijsgeven van de nationaliteit, die men van geslacht op geslacht heeft bezeten, spreken niet slechts nuchtere en zakelijke overwegingen, doch ook het sentiment en het geweten. Voor degenen, voor wie de beslissing hierdoor wordt bemoeilijkt kan ik niets anders dan waardering hebben. Immers het betreft hier een beslissing, die ook voor het nageslacht van vitale betekenis is. Degenen, die zich dit realiseren, voelen naar mijn mening hun verantwoordelijkheid op de juiste wijze aan.

Aan de Indische Nederlanders, die op evenbedoelde gronden nog steeds in twijfel verkeren of zij al of niet het Indonesische staatsburgerschap zullen aanvaarden, zou ik echter in de eerste plaats willen verzekeren, dat in het prijsgeven van de Nederlandse nationaliteit voor hen niets laakbaars is gelegen. Indien men zich door tradities en banden des bloeds aan dit land verbonden voelt, acht ik het vanzelfsprekend, dat men de historische ontwikkeling ten volle accepteert en in dat geval kan ik in de verwisseling van nationaliteit niets anders zien dan de logische consequentie van de nieuwe rechtsorde in deze gebieden. Souvereiniteitswisselingen hebben zich in alle tijden over de gehele wereld voorgedaan en het aanvaarden van een nieuw staatsburgerschap door de daarbij betrokkenen is nimmer als iets verwerpelijks beschouwd. Met name kan zulks niet het geval zijn, wanneer het betreft het aanvaarden van de nationaliteit van een bevriend land als Indonesië.

In dit verband lijkt het niet ondienstig te bedenken, dat ook de tienduizenden Nederlanders, die jaarlijks als immigranten hun Vaderland verlaten, het verwerven van de nationaliteit van het nieuwe land hunner vestiging beogen en dat zulks door een ieder als een natuurlijke ontwikkeling wordt aanvaard.

RIJP BERAAD

Aan de Indo-Europese Nederlanders, die terugschrikken voor de draagwijdte van de beslissing om voor het Indonesische staatsburgerschap te opteren, zou ik willen voorhouden, dat zij met het nemen van die beslissing, welke hun na rijp beraad de juiste lijkt, ook tegenover het nageslacht verantwoord zijn. Zij, die Nederland voldoende kennen om te weten, dat zij zich daar thuis zullen voelen en desnodig in staat zullen zijn om zich in Nederland een redelijk bestaan te verwerven, ondanks de scherpe en

nog voortdurend toenemende concurrentie op de arbeidsmarkt van een overbevolkt land met gespecialiseerde werkkrachten op ieder gebied, zullen naar mijn mening aan hun Nederlandse nationaliteit kunnen vasthouden.

INDONESIË

Daartegenover ben ik ervan overtuigd, dat de Indische Nederlander, die gevoelt in feite geheel op Indonesië en de hier te lande heersende arbeidsverhoudingen te zijn ingesteld, zowel voor zichzelf als voor zijn kinderen verstandig doet het oog niet te zeer op Nederland en het Nederlandschap gericht te houden. Hij zal immers, hoewel in feite in Indonesië thuis behorend, als Nederlander in dit land te kampen hebben met de moeilijkheden, die nu eenmaal overal ter wereld aan het vreemdelingschap eigen zijn.

CONSEQUENTIE

Zo zou niet aanvaarding van het Indonesische staatsburgerschap door hen, die Indonesië toch als hun eigenlijke vaderland beschouwen, kunnen leiden tot verkleining van de arbeidsmogelijkheden en dus tot verzwaring van de strijd om het bestaan voor een deel van de Indo-Europese groep. Dit is een ernstige consequentie, die men in het besef van zijn verantwoordelijkheid tegenover zichzelf zowel als tegenover zijn nakomelingschap moeilijk zal kunnen aanvaarden. Is het leven in verarming hier te lande voor een tot nu toe redelijk welvarende groep reeds een pijnlijk vooruitzicht, overbrenging naar Nederland, waar - zoals ik reeds zeide - de kansen nog geringer en bovendien het klimaat en de levensomstandigheden geheel anders zijn, zou de toestand nog slechts verergeren.

Dat de moeilijkheden voor deze groep in Nederland geenszins denkbeeldig zijn, is in de praktijk reeds duidelijk gebleken. Een groot aantal van de Indische Nederlanders, die veelal gebruik makend van een recht op vrije overtocht, intussen reeds naar Nederland zijn vertrokken, verkeert daar - ondanks de relatief gunstige sociale voorzieningen - in ernstige moeilijkheden.

BEZORGDHEID

De Nederlandse Regering slaat deze ontwikkeling met bezorgdheid gade en heeft zich afgewraagd in hoeverre Zij harerzijds een

meer natuurlijke oplossing van dit moeilijke vraagstuk zou kunnen bevorderen. Ten aanzien van de overheidsdienaren heeft Zij daartoe reeds een belangrijke bijdrage geleverd door de indiening van een wetsontwerp tot wijziging van de Garantiewet. Dit ontwerp, hetwelk niet alleen blijvende vestiging in Indonesië van hen, die van Rijkswegen inkomsten genieten uit hoofde van de Garantiewet, mogelijk maakt, maar ook garanties handhaaft voor hen, die het Warga-Negaraschap aanvaardden, heeft inmiddels de Tweede Kamer reeds gepasseerd. Nu de datum van 27 december 1951 nadert, achtte ik het nuttig mijn visie op dit moeilijke probleem weer te geven, waarbij ik mij overigens volkomen realiseer dat het vraagstuk nog vele andere belangrijke facetten heeft. Ik zie de nationaliteitskeuze als een zuiver persoonlijke aangelegenheid, doch ik zou een ieder, die thans voor deze moeilijke keuze staat, toch op het hart willen drukken zich niet te zeer te laten leiden door sentimenten en impulsen, maar veeleer door verstand en verantwoordelijkheidsgevoel."

BEHANDELING SPIJTOPTANTEN IN DE TWEDE KAMER

Uit Memorie van Toelichting - Begroting Justitie 1964.

VREEMDELINGENZAKEN EN GRENSBEWAKING

De behandeling van aanvragen van spijtoptanten en andere zogenaamde maatschappelijke Nederlanders uit Indonesië heeft de bijzondere aandacht van de ondergetekende. Hij hoopt dat de verbetering van de betrekkingen tussen Nederland en Indonesië zal bijdragen tot de oplossing van dit probleem:

IV. Vreemdelingenzaken, Spijtoptanten

- 70a. Is de Minister bereid een uiteenzetting te geven van het beleid, dat hij zich voorstelt te voeren ten aanzien van de toelating van spijtoptanten en andere z.g. maatschappelijke Nederlanders?
- b. Is de bewindsman bereid nieuwe - en wel ruimere - richtlijnen vast te stellen voor de adviescommissie -Van Vollenhoven?
71. Zijn er aanwijzingen, dat de hoop gegrond is welke de Minister in de memorie van toelichting uitspreekt, dat de verbetering van de betrekkingen met Indonesië zal bijdragen

tot een oplossing van het probleem der spijtoptanten?

- 72a. Hoeveel primaire (voor het eerst ingediende) aanvragen van spijtoptanten en maatschappelijke Nederlanders in Indonesië zijn maandelijks in 1963 ingediend en hoeveel herhalingsverzoeken zijn na april 1963 maandelijks binnengekomen?
- b. Kan over de periode mei t/m september 1963 een maandelijks opgave verstrekt worden:
1. van het aantal verleende visa;
  2. van het aantal gevallen, waarin van het verleende visum geen gebruik werd gemaakt;
  3. van het aantal gevallen, waarin uitstel, dus verlenging van de geldigheidsduur werd gevraagd?
- c. In hoeveel gevallen werd van 1 mei 1963 af maandelijks een afwijzende beslissing genomen conform het advies van de Commissie Van Vollenhoven en hoeveel maal niet conform? Hoeveel visa zijn in diezelfde periode conform en niet conform verstrekt?
- d. In hoeveel gevallen is de Minister sedert zijn optreden afgeweken van een gunstig advies, door meergenoemde commissie verstrekt?

UIT MEMORIE VAN ANTWOORD:

IV. Vreemdelingenzaken, Spijtoptanten.

- 70a. De ondergetekende heeft zich onmiddellijk na zijn optreden grondig georiënteerd ten aanzien van het spijtoptantenprobleem. Hij is van mening, dat moet worden getracht tot een definitieve oplossing van dit vraagstuk te geraken. Hij heeft in verband met de voorbereiding van de besluitvorming terzake reeds op zijn verzoek een vertrouwelijk overleg met de Repatriërings-Commissie uit de Tweede Kamer gevoerd. Het Kabinetseraad over deze aangelegenheid is nog gaande. Zodra het mogelijk is meer definitieve mededelingen te doen, zal de ondergetekende zich met de Kamer, c.q. met de Repatriëringscommissie verstaan.
- b. De bestaande richtlijnen zijn een uitwerking van de grondslagen van het gevoerde beleid, te weten dat zij die door hun band met Nederland in Indonesië in nood zijn komen te

verkeren hier te lande zullen kunnen worden ondergebracht. De Commissie adviseert op basis van die grondslagen in de gevallen waarin die richtlijnen op zichzelf tot toelating niet leiden. Of het opstellen van nieuwe en dan ruimere doch sterk bindende richtlijnen voor deze individueel zo geschakeerde materie wel nuttig zou zijn, is voor de ondergetekende de vraag.

71. Een van de elementen, die bij de discussies over het spijtoptantenprobleem een rol heeft gespeeld is, dat de spijtoptanten en ander z.g.n. maatschappelijke Nederlanders in Indonesië door het verbreken van de betrekkingen tussen de beide landen in ernstige verdrukking kwamen. In die zin kan dit argument thans niet meer gelden. Bovendien is het thans mogelijk weer rechtstreeks contact met Indonesië te hebben, hetgeen kan bijdragen tot de oplossing van het probleem.
- 72a. In 1963 zijn maandelijks resp. 21, 35, 30, 55, 43, 26, 62, 36 en 29 primaire aanvragen ingediend. Na april 1963 zijn resp. 98, 84, 96, 159, 138 herhalingsverzoeken ontvangen.
- b. 1. Over de periode mei tot en met september 1963 werden maandelijks resp. 7, 6, 12, 7 en 8 machtigingen tot het verstreken van een visum aan rond 100 personen verleend.
2. Omtrent het aantal gevallen, waarin in de bedoelde periode van een verleend visum geen gebruik werd gemaakt kan thans nog niets worden medegedeeld; de visummachtigingen zijn gedurende 6 maanden geldig.
3. In de genoemde periode werd in 8 gevallen om verlenging van de geldigheidsduur van een visum gevraagd.
- c. Van 1 mei 1963 af werden maandelijks resp. 27, 24, 54, 81 en 23 afwijzende beslissingen genomen conform het advies van de Commissie van Vollenhoven; in dezelfde periode niet conform: 1, 1, geen, geen en geen. In dezelfde tijd werden visa conform het commissie-advies verstrekt in resp. geen, 2, 3, 1 en 3 gevallen. Niet conform het commissie-advies werden visa verstrekt in resp. geen, geen, geen, 1 en geen gevallen.
- d. Met verwijzing naar hetgeen in het antwoord op vraag 70 is opgemerkt, zij aangetekend dat door de ondergetekende niet werd afgeweken van een gunstig advies van de Commissie Van Vollenhoven; een aantal zaken werd echter aangehouden in verband met terzake van het te voeren beleid gepleegd be raad. Een beslissing volgt zo spoedig mogelijk.

UIT HANDELINGEN TWEDE KAMER (JUSTITIE) VAN 13 NOVEMBER 1963.

De heer Berkhouwer (V.V.D.)

Last but not least; de spijtoptanten. Aan de commissie voor de repatriëring heeft de Minister een brief gezonden, waaruit blijkt, dat hij deze zaak ter hand heeft genomen. Uit de inhoud van de brief menen wij te mogen afleiden - ik spreek hier met name namens mijn politieke vriendin mejuffrouw Ten Broecke Hoekstra, die ik wel mag aanmerken als de kampioene voor de spijtoptanten - erop te kunnen rekenen, dat de bewindsman zo spoedig mogelijk met zo ruimhartig mogelijke definitieve maatregelen zal komen, die een einde zullen maken aan het leed van vele spijtoptanten en maatschappelijke Nederlanders, die wachten op een visum voor hun komst naar Nederland.

De heer Van Doorn (K.V.P.)

Thans enkele opmerkingen inzake het toelatingsbeleid en het gratiegebeleid. Ik kan voor beide punten het gemakkelijkst uitgaan van de beantwoording in de memorie van antwoord.

Wat het toelatingsbeleid betreft, zou ik willen constateren, dat de Minister het nodig heeft gevonden ons voor deze begrotingsbehandeling toch nog maar mede te delen, dat hij de beleidslijn inzake het toelatingsbeleid nog niet heeft vastgesteld. Hij zegt:

"Zodra het mogelijk is meer definitieve mededelingen te doen, zal de ondergetekende zich met de Kamer, c.q. met de Repatriëringscommissie verstaan".

Mijnheer de Voorzitter, ik betreur het, dat het klaarblijkelijk niet mogelijk is geweest reeds in de memorie van antwoord zoveel over het voorgenomen beleid te zeggen, dat wij met enig zakelijk nut met de Minister over dat beleid kunnen discussiëren. Ik denk, dat ik het zo kan uitdrukken - dit lijkt mij niet te ver te gaan - dat het niet onmogelijk was geweest meer over het voorgenomen beleid te zeggen. De Minister weet door de bestudering van de stukken wat er omtrent dit beleid in de Kamer leeft. Hij heeft zich in een bespreking, die op zijn gewaardeerd initiatief met de Repatriëringscommissie heeft plaatsgehad, ervan kunnen vergewissen, of nog ongeveer dezelfde denkbeelden in de fracties ter zake van dat beleid leefden.

De Minister heeft overigens ook - ik neem aan dat hij dat heeft gedaan - in de partijprogramma's kunnen zien hoe men in de verschillende politieke partijen over dat beleid denkt. De Minister verkeert dus niet in het onzekere, maar wij verkeren voor een zeer ruim deel in een vervelende onzekerheid, waardoor wij niet in staat zijn onze controletaak op dit punt reeds deze dagen naar behoren uit te oefenen. Ik vermag ook niet in te zien, dat het voor de bewindsman niet mogelijk zou zijn geweest ons daarover iets meer te zeggen, te meer waar ik mag veronderstellen, dat dit juist met enkele andere punten misschien, een punt zal zijn geweest, waarop de Minister zich reeds heeft bezonnen vanaf het eerste begin van zijn minister zijn, ik mag misschien zelfs wel aannemen, vanaf een tijdstip, dat nog lag voor zijn "ja" op het ministerschap.

In ieder geval zitten wij in deze situatie. Het lijkt mij, dat het nu weinig zin heeft toch met de Minister over deze zaak te gaan discussiëren. Ik zou de bewindsman echter wel met grote klem willen vragen ons toch zo spoedig mogelijk opening van zaken te geven. Wij zijn niet geheel zonder vertrouwen, dat er voor deze beleidslijn iets zal worden gevonden door de bewindsman, wat ons zou kunnen bevredigen. De vertrouwelijke bespreking tussen de Minister en de Repatriëringscommissie heeft daarvoor enige hoop gegeven, maar dat is allemaal natuurlijk toch vrij vaag. Hij heeft zich daar, zoals begrijpelijk is, vooral bepaald tot luisteren, maar toch ook enkele dingen gezegd. In het algemeen was de sfeer bij die bespreking heel goed. Ik wil er met grote klem op aandringen, dat de bewindsman de Kamer spoedig in de gelegenheid stelt, ook ter zake van dit belangrijke beleidsstuk, haar controletaak redelijk uit te oefenen en dit beleid te bezien. Ik zou daarvoor nog een extra-argument willen geven, n.l. dat dat ook wenselijk is, opdat niet te veel tijd verloren zal gaan. Ik geloof, dat het wenselijk is, dat wij voorkomen, dat op een gegeven moment de Minister en zijn ambtenaren moeten zeggen: Wij hebben dit plan ontwikkeld, maar daarvoor hebben wij nog maar anderhalf, twee of drie jaar; daarom moet gij er begrip voor hebben, dat wij in die tijd niet zoveel kunnen doen als wij anders gewild zouden hebben. De tijd, waarin wij dan werkelijk volgens een hopelijk andere beleidslijn dan in de vorige parlementaire periode in deze sector aan het werk gaan, mag niet te kort duren.

De heer Meulink (A.R.P.)

Mijnheer de Voorzitter! Er is de laatste jaren bij de behandeling

van de begroting van Justitie vele malen lang en bewogen gediscussieerd over het spijtoptantenbeleid. Er was, zacht gezegd, lang niet altijd overeenstemming tussen de opvattingen van het kabinet en de Kamer. Een dergelijk debat is op dit moment niet te verwachten om de eenvoudige reden, dat het kabinetsberaad over deze zaak nog niet is afgesloten. Hoewel er dus nog geen discussie mogelijk is, zou ik toch al wel enkele opmerkingen over dit vraagstuk willen maken. In de eerste plaats zou ik dan willen waarschuwen voor de gedachte, dat met het herstel van de diplomatieke betrekkingen met Indonesië het vraagstuk van de spijtoptanten van de baan is. Alleen al het aantal in 1963 ingediende aanvragen van 337 benevens honderden herhalingsverzoeken weerspreken de gedachte, dat het vraagstuk nu opgelost zou zijn.

Ik heb de indruk, dat in de memorie van antwoord over dit vraagstuk te optimistisch gesproken wordt. Terecht is door de vereniging Nassi opgemerkt, dat er geen oorzakelijk verband bestaat tussen het herstel der diplomatieke betrekkingen en de nood der spijtoptanten. De maatschappelijke en geestelijke nood van vele Indische Nederlanders is nog steeds groot. Van de 20.000 aanvragen, waarbij ook een aantal maatschappelijke Nederlanders was, zijn er 7.000 afgewezen en velen van deze mensen hebben het erg moeilijk. Vele afwijzingen ook - ik meen een 1000-tal - waren in strijd met het advies van de commissie-Vollenhoven. Het verheugt mij dan ook, dat de Minister in de memorie van antwoord verklaart, dat hij geen enkele maal van een gunstig advies van deze commissie is afgeweken. Voor velen in Indonesië die een Nederlandse achtergrond hebben, is het ook nu onmogelijk een leefbaar bestaan op te bouwen. Dat geldt ook vaak voor mensen, die zo met de Nederlandse sfeer en cultuur zijn doortrokken, dat voor hen in Indonesië geen toekomst is. Ik begrijp, dat ten aanzien van deze mensen meer selectie nodig is. Maar ook ten aanzien van hen - ik denk met name aan Chinezen - die geheel op Nederland en de Nederlandse cultuur zijn georiënteerd, geldt toch de eis, dat wij hen moeten helpen. Dat is naar mijn vaste overtuiging een eis van gerechtigheid en naastenliefde. Het is aan de andere kant natuurlijk niet juist, steeds een toestand van onzekerheid te laten voortbestaan. Dat is ook voor de mensen in Indonesië niet gewenst. Ik zou daarom willen bepleiten dat het kabinet een uiterste termijn stelde, maar dat binnen die termijn ook een soepel, een christelijk-barmhartigheid beleid werd gevoerd, waardig aan een volk, dat steeds een

goede naam had wegens de herbergzaamheid, die werd betoond.

De heer Kranenburg (P.v.d.A.)

Ik zal verder niet ingaan op het beleid ten aanzien van de spijtoptanten. Daar doet zich ook het verschijnsel voor, dat de Minister nog een gesprek met de Kamer op prijs stelt. Ik stel deze openheid en deze afwachtende houding ten opzichte van ons op mijn beurt weer op prijs. Wij zullen dat gesprek hebben, maar natuurlijk moet op 'n goed moment ook dat gesprek in de Repatriëringscommissie een openbaar slot hebben, hetzij in een verslag, hetzij in een discussie hier.

Jonkvrouwe Wttwaall van Stoetwegen (C.H.U.)

Het spijtoptantenprobleem is er nog steeds, maar het standpunt van de Minister, dus ook het standpunt van het kabinet, is er blijkbaar nog niet. Wij kunnen daar dus weinig over discussiëren; ik ben wel blij te lezen, dat deze Minister van een gunstig advies van de commissie-Van Vollenhoven niet is afgeweken. Nu de betrekkingen met Indonesië weer normaal beginnen te worden, vraag ik mij af of een andere aanpak van deze kwestie wellicht mogelijk is. Ik denk aan contacten in Indonesië met mensen, die ter plaatse goed georiënteerd zijn en advies kunnen geven. Zeer hoop ik, dat de Minister een weg zal vinden om een eind aan dit probleem te maken.

Vergadering van 14 november 1963 - Minister Scholten

Het door verschillende geachte afgevaardigden besproken vraagstuk van de spijtoptanten en de andere maatschappelijke Nederlanders in Indonesië is een zaak, waarover sinds 1956 voortdurend tussen de volksvertegenwoordiging en de Regering van gedachten is gewisseld. Ook al ben ik niet in staat geweest - ik kom er nog op terug - het beleid, zoals dit kabinet dit denkt te voeren, volledig en afgerond aan de Kamer voor te leggen, ik meen, dat het onjuist zou zijn, als ik volledig over dit onderwerp zou zwijgen. Uit de gedachtenwisseling, waarover ik het zojuist had, over een met zoveel menselijk leed geladen situatie bleek wel van een grote bewogenheid, die soms tot scherpe verwijten aan de Minister van Justitie, die dit deel van het kabinetsbeleid verdedigde, leidde. Aan de wortel van het probleem ligt de staatkundige scheiding tussen twee landen, die

eeuwenlang door koloniale banden waren verbonden. De band bestond echter niet slechts uit die verbindingen. De Nederlandse bevolkingsgroep in Indonesië vermengde zich deels met de oorspronkelijke bevolking. Hechte vriendschapsbanden ontstonden en duren deels nog voort. Nederland drukte cultureel zijn stempel op dat land. Missie en zending uit Nederland vonden daar een vruchtbare bodem. Er ontstond een verwevenheid, die veruitging boven de staatkundige verbondenheid. Het slaken der politieke banden - een historische noodzakelijkheid - bracht een censuur te weeg ook in de persoonlijke verhoudingen met alle gevolgen van menselijk leed, daaraan verbonden. De omstandigheden, waaronder die scheiding plaatsvond, en de daaropvolgende gebeurtenissen maakten de kloof tussen beide landen jarenlang nog dieper met alle daaraan verbonden gevolgen voor de ermee samenhangende menselijke verhoudingen. Sinds 1956 streeft de Nederlandse Regering ernaar de ernstigste persoonlijke gevolgen van de onstane verwijdering te verzachten. Andermaal maakt dit onderwerp thans punt van beraad uit tussen Kamer en Regering. Ik heb mij van de aanvang mijner ministeriële werkzaamheden met dit onderwerp beziggehouden. Ik hoop vurig, dat het mij mogelijk zal zijn, het mijne bij te dragen om te komen tot een definitieve oplossing van dit vraagstuk. Ik doe daarbij een beroep ook op de Kamer om eraan mee te werken zulk een oplossing te bereiken. Ik mocht hieromtrent op mijn verzoek op 15 oktober j.l. reeds een vertrouwelijk onderhoud hebben met de Repatriëringscommissie uit de Tweede Kamer, waaruit mij is gebleken, dat ook in de Kamer de gedachte sterk leeft om binnen een overzienbaar tijdsbestek tot zulk een oplossing te geraken. Het ligt, zoals u bekend is, in mijn bedoeling dit overleg voort te zetten. In afwachting daarvan en in antwoord op gemaakte opmerkingen wil ik nog het volgende zeggen: In 1956 kwam de verhouding tussen Nederland en Indonesië in een crisistoestand. Hals over kop verlieten tienduizenden Nederlanders dit land. Daardoor stortte de op Nederland gerichte samenleving van Nederlanders, optanten, maatschappelijke Nederlanders ineen. Op Nederland waren zij gericht, maar het laat geen twijfel, dat het overgrote deel van de mensen, die tot die samenleving behoorden, met hart en ziel in Indonesië thuis waren. Het was een verschijnsel, dat zich na de oorlog bij herhaling voordeed. Het is een verschijnsel, dat bij de dekoloniatie hoort. Men denke slechts aan de Congo en aan Algerije, waar

- in het bijzonder Algerije - soortgelijke problemen zich voordeden. Het aldus ontstane menselijke leed is deels herstelbaar, deels een nootlottig gevolg van het uiteenvallen na strijd van op zich zelf innig verweven bevolkingsdelen.

De vraag dus, die hier bij herhaling aan de orde is geweest, is, of de Nederlandse Regering naar de mate van het mogelijke ertoe heeft bijgedragen om herstelbaar leed te verzachten. Ervan uitgaande, dat niet alle gevolgen van het uiteengaan van Nederland en Indonesië door ons land kunnen worden opgevangen, is de oorsprong van de benadering van de situatie der spijtoptanten en andere maatschappelijke Nederlanders steeds geweest, dat hierheen konden worden overgebracht op basis van repatriëring diegenen, wier klaarblijkelijk nood een gevolg was van de band tot ons land. Die noodsituatie en die relatie tot Nederland zijn uiterst geschakeerd. Er zijn gevallen, waarin een duidelijke band met Nederland aanwezig is, doch waarin van nood, ook naar het inzicht van de verzoekers zelf, geen sprake is. Er zijn - aan de andere kant - gevallen, waarin de nood evident, doch de relatie van die droevige situatie met betrekking tot ons land nauwelijks aanwezig is. Daartussen bevinden zich allerlei varianten. In de eerste jaren na 1956 waren het voornamelijk spijtoptanten die om overbrenging hierheen vroegen. Naarmate deze verzoeken werden ingewilligd, nam in de loop der jaren het aantal verzoeken van deze categorie personen af; het aantal aanvragen uit de kring der gelijkgestelden en van anderen, die zich op Nederland georiënteerd gevoelden, nam daarentegen toe. Deze laatste verzoeken beantwoorden steeds minder aan de uitgangspunten van het beleid. De commissie Van Vollenhoven komt de laatste maanden dan ook in bijna 80 pct der gevallen, die haar worden voorgelegd, tot een afwijzend advies. Het is overigens wel interessant te vermelden, dat van de visa, die in '62 werden verstrekt en die een geldingsduur van zes maanden hebben in 20 pct der gevallen geen gebruik is gemaakt. (Noot van de Nassi-redactie: Bij de beoordeling van dit percentage moet o.i. ermede rekening worden gehouden, dat de termijn van 6 maanden, zijnde de eerste geldigheidsduur van een verleend visum in verschillende gevallen door omstandigheden buiten de wil van begunstigden niet voldoende kan zijn b.v. voor het bijeen brengen van de nodige fondsen voor het verkrijgen van een extra-permit. Van belang is voorts, dat het gebruikmaken van een verleend visum in sommige gevallen niet meer mogelijk is als gevolg van

sterk gewijzigde en verslechterde omstandigheden (b.v. overlijden van een familielid) waarin aanvragers in de lange wachtperiode zijn geraakt).

Nu is uiteraard niet slechts het heden van belang, doch ook wat in het verleden is geschied. Ik denk met name aan afgevoerde verzoeken en de afgewezen herhalingsverzoeken. Ik heb mij ervan overtuigd, dat de beslissingen in het verleden met veel beleid, met afweging van alle individuele en algemene omstandigheden, met inzet van zoveel mogelijk deskundig oordeel werden genomen. Niettemin is het mogelijk, dat een aantal van die beslissingen zowel in positieve als in negatieve zin anders zouden zijn uitgevallen, indien het in het verleden maar mogelijk was geweest nader in Indonesië naar de omstandigheden van de verzoekers te informeren en nader contact op te nemen met mensen in Indonesië, die over betrokkenen een oordeel kunnen uitspreken. Het is thans dus wel mogelijk en ik ben doende, zulk een raadpleging thans voor te bereiden. Dit is een gelukkige omstandigheid, die tot gevolg kan hebben, dat nader inzicht in de feitelijke merites van daarvoor in aanmerking komende aanvragen kan worden verkregen.

De vorige kabinetten hebben door uitbreiding van de aanvaankelijke richtlijnen en door het inwinnen van het advies van een ongetwijfeld deskundige commissie, die goed werk heeft verricht, de grondslag gelegd om tot de oplossing van dit probleem te geraken. Het huidige kabinet wil deze zaak tot een goed einde brengen en wil in deze grondslag de bereidheid vinden, zoveel mogelijk te herstellen, wat herstelbaar is. Zij wil graag een goede zaak op goede wijze dienen. Daarbij zal ook in de toekomst nieuw overleg moeten worden gepleegd met de Repatriëringscommissie uit de Kamer, die ik steeds van de voortgang van deze zaak op de hoogte zal blijven houden en welke inspraak in het te voeren beleid ik op hoge prijs stel. De geachte afgevaardigde de heer Van Doorn heeft, voor zich persoonlijk sprekende, nog een kritisch geluid in deze laten horen. De kern van dit geluid was eigenlijk, dat hij erover was teleurgesteld, dat het door dit Kabinet te voeren beleid nog niet gereed is en niet in de stukken kon worden medegedeeld. Ik heb daarvoor het volste begrip. Zelf had ik ook gaarne gewild, dat, indien het mogelijk was geweest, ik in de memorie van antwoord, die de Kamer op 4 november heeft bereikt, daarover het nodige had kunnen opmerken. Tussen het ogenblik, waarop de vergadering van de commissie heeft plaatsgevonden en het tijdstip, waarop de memorie

van antwoord is verschenen, zijn echter ca drie weken verstrekken. Hoewel ik begrijp, dat de geachte afgevaardigde ook ter wille juist van dit debat gaarne een volledige opening van zaken had gehad, moet ik toch van hem wel begrip vragen ook voor de positie van de Regering. Voor het vinden van een oplossing voor het vraagstuk is veel overleg nodig, terwijl daarvoor ook nog nader contact met onze vertegenwoordiger in Indonesië nodig is. Het is gewoon fysiek onmogelijk geweest, in deze zaak, die zo gevoelig is, waarmede zoveel persoonlijke belangen zijn gemoeid, waarin dus ook niet overhaast mag worden opgetreden en waarin bij wijze van spreken elk woord een verwachting kan wekken, met grote vastberadenheid voort te gaan en toch ook in het juiste tempo, dat de zwaarte van de zaak zelf eist. Ik stel het op prijs, dat de geachte afgevaardigde, ondanks de kritische noot op dit en op een ander punt, waarop ik nog terugkom, toch zijn vertrouwen in mijn beleid heeft uitgesproken. Dit waardeer ik ten zeerste, maar ik mag de geachte afgevaardigde toch wel vragen, er ook begrip voor te hebben - terwijl ik juist toezeg, het punt volledig zowel met de commissie als met de Kamer te bespreken - dat het mij niet mogelijk was in zo'n korte periode het uit te stippelen. Beleid volledig gereed te hebben. Ik ben er een tegenstander van, met halve dingen te werken. Ik meen, dat het juist is - de Kamer heeft daar ook recht op - de totale marsroute uitgestippeld te krijgen en niet met stukjes en beetjes. Ik kan u, mijnheer de Voorzitter, dus verzekeren, dat ik er met voortvarendheid naar streef zo spoedig mogelijk de grondslag te leggen voor de discussie, waarop met name de geachte afgevaardigde de heer Van Doorn doelde, opdat de Kamer haar controlerende taak in dit opzicht ten volle zal kunnen uitoefenen. Alle geachte afgevaardigden, die over dit onderwerp hebben gesproken - en, indien ik het althans goed heb beluisterd, ook de geachte afgevaardigde de heer Van Doorn - hebben er begrip voor, dat de afdoening van deze aangelegenheid, waaraan toch zoveel menselijk leed is verbonden, niet hals over de kop kan geschieden. Dit verheugt mij en zal mij slechts een aansporing zijn te blijven streven naar een definitieve oplossing en die met zo groot mogelijke spoed te effectueren.

De heer Van Doorn (K.V.P.)

Slechts ter zake van twee punten zou ik nog een korte opmerking willen maken.

In de eerste plaats over hetgeen de Minister vandaag over het toelatingsbeleid heeft gezegd. Het is vooral een beschrijving geweest van het verloop van de zaken. In elk geval heeft de Minister zo gesproken, dat men daar een grote bereidheid uit kan destilleren om een goede weg te vinden. De Minister heeft het zo uitgedrukt: Wat mijn bedoeling is en waarom ik eigenlijk in de memorie van antwoord nog niet voldoende aan de Kamer heb kunnen mededelen, is dat ik graag zou zien, dat mijn hele plan klaar is: de Kamer heeft er toch recht op de gehele marsroute uitgestippeld te krijgen. Ik hoop, dat ik de Minister verkeerd heb begrepen; ik ben van dit woordgebruik wat geschrokken. Ik breng hiermee in verband de grote bereidheid van de Minister om over allerlei belangrijke punten overleg te plegen. Juist bij dit punt moet de Kamer niet een uitgestippelde marsroute krijgen. Dat doet denken aan een weg, die na commando's gevolgd behoort te worden. Ik hoop zeer, dat wij overleg krijgen, zodat er in ieder geval voldoende tijdig een moment komt waarop wij werkelijk inspraak kunnen geven.

De heer Daams (P.v.d.A.)

Mijnheer de Voorzitter! Op de kwestie van het vreemdelingentoe-latingsbeleid zal ik niet meer ingaan. Ik wil mij korthedshalve wel graag aansluiten bij de opmerking, die de heer Van Doorn zojuist heeft gemaakt over het open karakter van het overleg.

De heer Scholten, Minister van Justitie:

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag ingaan op de opmerkingen, die bij de replieken zijn gemaakt. Ik ontmoet dan in de eerste plaats de geachte afgevaardigde de heer Van Doorn, die nog enkele woorden heeft gewijd aan het punt van de spijtoptanten. Hij heeft met name nog een opmerking gemaakt en een vraag gesteld in verband met het gebruik van het woord marsroute, dat misschien iets te krijgsvast voor hem klonk, want hij voelde daarin een commandobegrip. Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop vanmorgen duidelijk te hebben gemaakt - maar ik wil dit dan nu nog wel eens duidelijk bevestigen - dat het niet mijn bedoeling is in die geest te handelen, doch dat het bepaald mijn bedoeling is een nader overleg te hebben met de Repatriëringscommissie. Ik vind het dan echter wel nodig, dat tevoren, d.w.z. voordat op dat overleg wordt ingegaan, een afgerond kabinetsstandpunt wordt opgemaakt. Over dat standpunt zal dit overleg dan kunnen plaats-

vinden. Het is dus niet mijn bedoeling - het zou ook bijzonder onjuist zijn, indien ik dit deed - dat ik een bepaald fait accompli zou scheppen in de zin van een beleid, dat reeds zou worden uitgevoerd en dat slechts achteraf zou worden gecontroleerd. Ik heb vanmorgen juist gezegd, dat ik een inspraak van de commissie bijzonder op prijs stel.

GAARNE VERLENEN WIJ PLAATSING AAN ONDERSTAANDE "TERUGBLIK", GESCHREVEN DOOR ONZE ZEER ACTIEVE VOORZITTER VAN HET PLAATSELIJK NASSI-COMITE IN GRONINGEN, DIE VAN DE AANVANG AF EEN BELANGRIJK AANDEEL HEEFT GEHAD IN ONZE NATIONALE ACTIE TEN BEHOEVE VAN DE SPIJTOPTANTEN. ZIJN OORDEEL EN INZICHTEN ZULLEN VAN BIJZONDERE WAARDE ZIJN VOOR ALLE BELANGSTELLENDEN.

T E R U G B L I K

Wanneer wij terugzien op de activiteiten van het Comité "NASSI" en het "Nassi"-Visum-Adviesbureau, moet ook worden genoemd een andere grote en belangrijke organisatie n.l. de Stichting "Hulp aan landgenoten in Indonesië", kortweg "H.A.L.I.N.". Doelstelling van deze Stichting is, zoals de naam ook duidelijk aangeeft, materiële steun te verlenen aan in moeilijkheden geraakte "Landgenoten" in Indonesië, waaronder begrepen al degenen, die als "maatschappelijke Nederlanders" kunnen worden beschouwd. Op alle oproepen heeft het Nederlandse publiek destijds - helaas nu niet meer in die mate - op prachtige wijze gereageerd en de Stichting was dan ook in staat die materiële steun te verlenen. Aan deze hulpverlening kwam praktisch een einde door de politieke moeilijkheden tussen Nederland en Indonesië. Weliswaar werd toen de Wereldraad van Kerken in de arm genomen, maar de aldus incidenteel voortgezette steunverlening is nooit tot iets van enige reële betekenis uitgegroeid en moest tenslotte ook worden gestaakt. Onder de gegeven omstandigheden zou slechts indirecte steun mogelijk zijn, in die zin, dat er met kracht naar diende te worden gestreefd om al diegenen, die in nood verkeerden naar Nederland te doen overbrengen. Dit hield beslist niet in, dat gestreefd moest (moet) worden naar onbeperkte categorale toelichting. Het is nooit de bedoeling geweest en dit is het nog niet, om voor toelating

van iedere visum-aanvrager te pleiten, omdat, hoe dan ook, zoveel mogelijk voorkomen diende te worden, dat de te verlenen medewerking zou uitlopen tot hulp voor sommigen, die daardoor niet gebaat zouden zijn.

N I E U W E V O R M V A N H U L P

Voor deze nieuwe vorm van hulp, waartoe contacten enz. gezocht en onderhouden moesten worden met overheids-organen alhier en de in nood verkerende in Indonesië, miste zowel "Nassi" als "Halin" het apparaat. "Nassi" beschikte bovendien niet over de nodige fondsen.

Zo kwam in november 1960 met gelden van "Halin" het "Nassi"-Visum-Adviesbureau tot stand, terwijl als medewerkers bereid werden gevonden Mr Doeve (intussen naar Australië teruggekeerd) Mr J. la Rivière ende heren W.Burger en A.F.W.Razoux Schültz. De moeilijkheden, waarmee dit wakkere groepje werkers te kampen had, de afwijzende houding, het onbegrip, het niet willen begrijpen van onze Overheid, de uiterst noodzakelijke, maar in menig opzicht moeilijke en moeilijk gemaakte contacten met en t.a.v. visum-aanvragers, de vele frustaties enz. vormen een relaas apart, dat wij menen U te moeten besparen. In elk geval kunt U zich dat wel voorstellen. Hoe dieper wij allen hier in de talloze gevallen, die tot even zovele problemen uitgroeiden, moesten duiken, hoe stijler en moeilijker wij het pad, dat naar het door ons voorgestelde doel leidde (leidt) vonden (vinden). Doch het probleem, dat de Nassi-mensen uit hoofde van hun carrière in Indonesië zo goed kenden en konden aanvoelen, liet hen niet los. Hoe groter de moeilijkheden, tegenslagen en weerstanden, hoe meer zij zich daarin vastbeten. Aan loslaten en verder het als gepensioeneerden "er van te nemen" werd en wordt niet gedacht. Het Comité "N.A.S.S.I." streeft propagandistische doelstellingen na t.w. het opwekken van de belangstelling van Overheid en publiek voor de moeilijkheden van de spijtoptant, het aandringen op het treffen van adequate maatregelen door de Overheid te dien aanzien enz. Het Comité heeft nooit aan "fundraising" gedaan. De kosten zijn en worden bestreden uit incidentele bijdragen van sympathisanten en zeker heeft menig comité-lid zelf diep in zijn privé-buidel getast om die kosten te helpen bestrijden, terwijl ook "Halin" niet zelden met een subsidie te hulp is geschoten.

E C O N O M I S C H E N O O D I S G E E N N O O D .

In de Tweede Kamer heeft, naar aanleiding van vragen van verschillende Kamerleden inzake het toelatingsbeleid t.a.v. spijtoptanten, de vorige minister van Justitie beweerd, dat men op grond van economische omstandigheden in de toekomst nieuwe verzoeken om toelating zou kunnen verwachten. De bewindsman wijst er echter op, dat het dan verzoeken met een geheel andere oorzaak zouden zijn n.l. eenvoudige vragen om het economisch beter te krijgen. Maar het spijtoptanten-vraagstuk was het probleem van degenen, die er op werden aangezien, dat zij door hun sterke binding met Nederland in Indonesië werden achteruitgezet, hetgeen iets anders is dan wanneer met de gehele bevolking ook zij, die Warga Negara's zijn geworden, het moeilijk krijgen los van hun afkomst. Een herziening van de eenmaal genomen beslissingen zal dan ook, naar het de minister voorkomt, in het algemeen niet meer aan de orde zijn. Het grootste deel van de afwijzingen is genomen op grond van gebrek aan binding met Nederland en de overweging, dat Nederland niet geroepen is in de economische nood, die er soms inderdaad aanwezig werd geacht, te moeten voorzien. De economische nood van de spijtoptant, nog pijnlijker geaccentueerd door de slechte gang van zaken op economisch gebied in Indonesië, wordt inderdaad veelal als motief aangehaald ter verkrijging van inreisvisum en vestigingsvergunning voor Nederland. En het is ook zo, dat men dan, in het algemeen en oppervlakkig bekeken, niet van Nederland mag en kan verwachten, dat dit land zich geroepen voelt mensen van vreemde nationaliteit binnen zijn grenzen toe te laten, omdat zij in eigen land in economische moeilijkheden zijn komen te verkeren uitsluitend en alleen op grond van een door de Overheid van dat land gevoerd economisch beleid, dat ondeugdelijk is gebleken.

N I E T Z O M A A R E E N B U R G E R V A N E E N V R E E M D L A N D .

Dit alles is juist en juridisch is er niets op aan te merken. Dit is een stelling een goed advocaat en procureur waardig. En de vorige minister van Justitie is inderdaad een kundig en ervaren advocaat en procureur van Europese vermaardheid, die in 1959 uit partij-politieke overwegingen het ambt van minister van Justitie aanvaardde. Maar een kundig advocaat en procureur

behoeft nog geen goede en rechtvaardige minister van Justitie te zijn. Beide functies hebben met "recht" te maken doch beide functies vereisen elk een andere instelling t.a.v. het "recht". En van de juistheid van deze stelling heeft de vorige minister van Justitie maar al te vaak blijk gegeven.

De spijtoptant mag en kan niet op één lijn gesteld worden met een burger van ieder ander willekeurig land. De Nederlandse Overheid erkent door bijzondere faciliteiten, die zij speciaal heeft ingesteld, dat de spijtoptant door haar niet wordt beschouwd als "zo maar een burger van een vreemd land". Maar anderzijds wijzen de uiteenzettingen van de vorige bewindsman van Justitie weer in een andere richting. N.o.m. zou het meer juist zijn en konsekwent, indien Justitie t.a.v. iedere visumaanvrager zou (hebben) doen nagaan (alsnog doet nagaan), waarom hij in economische moeilijkheden geraakt is. Wat daarvan in wezen de diepste oorzaak is geweest. En dan zou Justitie tot de conclusie zijn gekomen, dat die diepste oorzaak, zo niet in alle doch verreweg de meeste gevallen, te wijten is aan discriminatie. "Nassi" beschikt over legio officiële ontslagbrieven aan spijtoptanten, waaruit blijkt, dat "berhubung dengan tindakan Pemerintah terhadap tenaga bangsa asing maka sdr... tsb diberhentikan dengan hormat dari djabatnja mulai.." (in verband met de Regerings-maatregelen t.a.v. vreemde werkrachten, wordt... eervol ontheven van zijn betrekking, ingaande...).

Natuurlijk zijn er Warga Negara's, die voor wat betreft "het aanvaard worden" en meer dan dat als volkomen "geslaagd" kunnen worden geacht, die er (nog?) niet aan denken om een visum te vragen. Maar hoevelen zijn het er van de grote meerderheid? En mogen deze zeer gering in aantal zijnde "geslaagden" dan als voorbeeld dienen voor de vele "niet-geslaagden"?

" K W A D E " T R O U W

Door de exodus in 1957/1958 van Nederlanders uit Indonesië moest de behandeling van visum-aanvragers c.q. "de toelating van spijtoptanten" worden opgeschort, omdat men - het daarmee belaste ministerie van Maatschappelijk Werk - de grootste moeite had met de opvang, huisvesting, werkverschaffing van die duizenden verjaagde Nederlanders, zodat de spijtoptanten er niet meer bij konden. Omstreeks medio 1960 was, blijkens diverse, soms nog al snorkende publicaties van laatstgenoemd

ministerie, de "verwerking" van al die verjaagde Nederlanders voltooid, mede dank zij de befaamde Amerikaanse "Walther Pastor Act", die, naar wij menen te weten, o.a. 35.000 Indische Nederlanders in de gelegenheid stelde naar de U.S.A. te emigreren. De verwachting, dat nu de spijtoptant weer aan de beurt zou komen, bleek helaas ijdel. Er moest steeds meer drang worden uitgeoefend. De starre houding van het in 1959 aan het bewind gekomen Kabinet, in het bijzonder de minister van Justitie en van Maatschappelijk Werk, resp. Mr Beerman (C.H.U.) en Mej. Dr M. Klompé (K.V.P.) leidde tot het ontstaan van "pressure-groups", zoals het Visum-Adviesbureau van "Nassi".

De in de ogen van al deze "pressure-groups" aanwezige "kwade trouw" van het vorige Kabinet bleek al ras uit de aanvaarding van de door Mr Beerman samengestelde toelatingsrichtlijnen, aanwijzingen e.d., die tot "ambtsgeheim" werden verklaard en waarvan slechts bekend is, aan den lijve gevoeld werd, dat zij bijzonder stringent zijn. De vorige bewindsman van Justitie heeft heel wat kritiek moeten verduren, o.i. terecht, want deze kritiek geldt behalve het door het voorgaande Kabinet goedgekeurde toelatingsbeleid, ook de wijze, waarop hij meende het ten uitvoer te moeten leggen, de welhaast sardonische wijze, waarop hij de toch reeds bijzonder stringente, geheime richtlijnen interpreteert, die aanvulde met nog straffere "top-secret" missives, nota's e.d.

Maar Mr Beerman moest het aantal toe te laten personen afhankelijk stellen van de fondsen, die het ministerie van Maatschappelijk Werk voor de opvang, huisvesting, werkverschaffing van de spijtoptant wenste (mogelijk achtte) ter beschikking te stellen en dat is minimaal.

NIET ZO SIMPLISTISCH

Blijkens verklaringen van de vorige minister van Maatschappelijk Werk kost een spijtoptanten-familie, bestaande uit vier personen zolang dit gezin nog niet op eigen benen kan staan, gemiddeld ongeveer 20 duizend gulden per jaar. Vanaf 1959 zijn gemiddeld in Nederland toegelaten ongeveer 2500 personen en is aan hen door het ministerie van M.W. ongeveer 12½ miljoen gulden besteed geworden en dat op een totale begroting van, naar wij menen, 500 miljoen gulden. Natuurlijk moet dat alles niet zo simplistisch worden gezien, maar als men bedenkt, dat het om mensen gaat aan wie Nederland, hoe dan ook, morele verplichtingen heeft, Nederland sinds jaren (gelukkig) in een tot dusver ongekende welvaarts-

periode verkeert, dan moet men zich toch wel afvragen, wat het toenmalige Kabinet, in het bijzonder de ministers van Justitie en Maatschappelijk Werk, verstaat c.q. verstaan onder humaniteit, humanitaire overwegingen en al dergelijke mooie woorden, die te pas en te onpas den volke worden voorgehouden. En dan te bedenken, dat Nederland direct en indirect astronomische bedragen uittrekt voor de bijdrage aan hulp aan z.g. onderontwikkelde gebieden. De "spijtoptanten-kwestie" inwezen een zuiver humanitaire aangelegenheid, is inmiddels niet slechts tot een "probleem" uitgegroeid, maar is helaas ook op het politieke vlak getrokken geworden. En dat is een zeer kwalijke zaak!

NIET WELKOM EN ONGEWENST

Resumerend: Visum-aanvragen, enkel en alleen op grond van economische redenen, zullen over het algemeen niet voor inwilliging in aanmerking kunnen komen.

Alleen "in nood verkeren van wege de binding met Nederland" kan in overweging worden genomen voor visumverlening. De spijtoptant ziet onze Regering nu eenmaal hier liever niet dan wel. Zij zijn niet welkom en ongewenst. Dit is niet zo verwonderlijk, want het was ons, zij het in zeer beperkte kring, destijds in Indonesië reeds bekend, dat de Nederlandse Overheid er alles voor over had de spijtoptanten in Indonesië te houden, ook al zouden daarmee belangrijke bedragen aan onderstanden e.d. gemoeid zijn.

Moet "Nassi" dan nu maar er mee uitscheiden en tot liquidatie overgaan? Het Nederlandse volk en de Nederlandse Overheid kunnen toch niet eeuwig met het spijtoptanten-probleem "opgescheept" blijven. Het is nu wel gebleken, dat de oplossing van het probleem "politiek niet haalbaar" was. Er zou "dus" alle aanleiding zijn, zo niet de Overheid mede te delen, dat ook wij het probleem als "opgelost" willen beschouwen, dan wel het een zekere dood te doen sterven door o.a. het Visum-Adviesbureau op te heffen. Maar wij menen, dat, waar naar vrij betrouwbare schatting thans nog voor ca 8-9000 zielen visum is aangevraagd, waarvan wederom naar schatting ongeveer 50-60% voor toelating in aanmerking zou kunnen komen, wij het moment voor liquidatie van het Comité "N.A.S.S.I." en het "Nassi"-Visum-Adviesbureau nog niet gekomen achten. Ook bepaling van dat moment is nog niet doenlijk en in ieder geval moet worden afgewacht welk toelatingsbeleid het nieuwe Kabinet zal volgen.

GRONINGEN, 5 september 1963

Comité "Nassi" Groningen
Voorz.: W.Ch.J. Bastiaans

EEN SCHRIJVENDE AFWIJZING

Onderstaande brief ontving het Visum-Adviesbureau van Nassi op zijn mededeling aan B. in Soesterberg, dat de visumaanvraag van zijn tante met vijf kinderen voor de derde maal was afgewezen.

Soesterberg, 12-10-'63

Weledele Heer,

Uw brief heb ik ontvangen. De brief heeft me wel teleurgesteld, vooral omdat het hier gaat om een familie die uiteindelijk buiten hun schuld de Indonesische nationaliteit heeft moeten aanvaarden.

Zij waren toen nog minderjarig toen hun vader de Ind. nationaliteit heeft aanvaard. Wanneer deze aanvaarding uit hun zelf is voortgekomen dan heeft die mij niet zoveel teleurstelling te weeg gebracht als nu. Wij praten zoveel over democratie en barmhartigheid. Al deze mooie woorden zijn tot op heden nog niet toegepast op onze 7000 spijtoptanten, hen uit de vreselijke moeilijke situatie te redden. Wanneer zij niet vroegtijdig "herhaal" vroegtijdig, worden geholpen zullen zij verpauperen in de bedelaarsgroep of langs de weg sterven. Hun laatste woorden zullen dan zijn "zij hebben ons vergeten, vergeeft het hen". Voor de televisie en radio wordt vaak over barmhartigheid gesproken wanneer wij andere volken helpen, dus hulp naar buiten. Ik ben het zeker met deze hulp eens, maar laten ze hun eigen bloedverwanten niet vergeten, die om hulp roepen en smeken.

Tien jaren lang hebben zij gewacht, maar de hand van barmhartigheid is hun nog niet toegestoken; toch staat in de Bijbel: "Laat de verdwaalde schapen tot mij komen". Mijn laatste request was aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden; als Uw laatste brief verband houdt met mijn request, dan is dit ook afgewezen, persoonlijk heb ik nog geen antwoord gekregen. Ik weet dat Uw instantie niet alles kan doen wat zij eigenlijk wil. Wanneer de aanvragen met goed beleid worden beoordeeld, dan vind ik het wel erg dat er bij een afwijzing geen toelichting wordt gegeven, zodat betrokkene wel of geen commentaar kan geven. De spijtoptanten zijn na de overdracht door de chaos en misleiding een verkeerde weg ingegaan, maar op deze weg kwamen zij vele moeilijkheden tegen, zodat zij genoodzaakt waren terug te keren naar de oude weg. Hier staat echter een Nederlander die deze arme uitgehongerde mensen terug duwt en verder laat verpauperen. Slechts enkelen zijn uit deze greep ontglipt zodat zij nu gelukkig en blij tussen het Nederlandse volk leven. Wanneer ik 'n goede tekenaar zou zijn, zou ik deze situatie op papier willen zetten. Zou de plicht die mijn Oom indertijd gegeven heeft, de Nederlandse Regering te dienen, zonodig met verlies van zijn eigen leven, niet te compenseren zijn met de fout die hij begaan heeft (zijn W.N.schap), zodat zijn vrouw en haar kinderen een gelukkig leven mogen leiden in Nederland? Ik hoop dat U zich niet verveeld heeft met het lezen van deze brief en besluit deze brief dan met de meeste hoogachting,

w.g. B.

Tot zover de klacht van de neef in Nederland, die in eenvoudige soms gebrekkige bewoordingen uiting geeft aan gevoelens, die in vele Indische families opkomen bij een afwijzende beschikking op een visumaanvraag die het einde moest brengen aan veel stille armoede en ellende.

Het betreft hier de Christen-Indonesische weduwe van een ex-Knil-militair van de Nederlandse nationaliteit, die voor haar zelf en vijf kinderen vanaf december 1959 moeite doet om naar Nederland te komen. De man, in 1954 overleden, heeft destijds buiten weten van zijn vrouw en de toen nog minderjarige kinderen, geopteerd voor het warga-negara-schap. De weduwe en haar kinderen wisten niet beter dan dat zij de Nederlandse nationaliteit hadden, totdat hun bij een bezoek in 1957 aan het Nederlandse Commissariaat te Djokjakarta bleek, dat zij de Nederlandse nationaliteit hadden verloren en Indonesische staatsburgers waren geworden. Het Knil-pensioen wordt aan de weduwe niet meer uitbetaald. De oudste zoon is de enige kostwinner en moet van zijn geringe inkomsten als chauffeur, een gezin van zes personen onderhouden, hetgeen diepe armoede betekent.

Alle kinderen zien er Europees uit: de meisjes (16 en 14 jaar) worden lastig gevallen; de zoons worden getreiterd en lopen gevaar in moeilijkheden en vechtpartijen gewikkeld te worden bij bescherming van hun zusjes.

Dit is in het kort het trieste beeld van dit reeds driemaal afgewezen gezin. Hier bestaat naar onze mening alle aanleiding deze beslissing in gunstige zin te herzien omdat hier o.i. alle criteria: nood, bindingen met Nederland en assimileerbaarheid aanwezig zijn.

MAANDSTATISTIEK VISUM-ADVIES-BUREAU

over AUGUSTUS, SEPTEMBER en OKTOBER 1963.

Maand	Dossiers in behandeling	Ontvangen aanvragen	Toewijzingen doss. pers.	Afwijzingen doss. pers.	Bezoekers
Augustus	1168	15 ^{x)}	2	45	57
September	1167	10 ^{x)} 1 ^{o)}	3 12	28	38
Oktober	1186	18 19 ^{x)}	10 18	15	64

x) herzienings-aanvragen

o) " " door V.A.B.

Het Hoofd van het
Visum-Adviesbureau,
Mr J.H. Peter.

uit Pers en Periodiek

LAATSTE KANS... OOK VOOR SPIJTOPTANTEN

Het verheugt mij zeer, dat de actie voor de Armeniërs in Griekenland geslaagd mag heten en wij Nederlanders er aan hebben kunnen meewerken dat hun nood enigszins gelenigd kan worden. Maar wat mij niet wil loslaten is de gedachte aan onze eigen spijtoptanten, de Nederlanders dus, die op aanraden van onze regering of werkgevers of kerkelijke instanties het advies kregen en opvolgden om voor het Indonesische staatsburgerschap te opteren. Het gaat als ik me niet vergis nog om 7 à 8 duizend mensen, waarvan het grootste deel in de meest kommervolle omstandigheden leeft. Misschien is het voor sommige personen politiek gezien niet prettig, maar wanneer er een filmploeg naar Indonesia gezonden zou worden om de omstandigheden te gaan filmen in welke de spijtoptanten daar leven, dan zou die film het hele Nederlandse volk, dat nu wat spijtoptanten betreft aardig in slaap gesust is, met één slag wakker, maar dan ook klaar wakker worden.

Men moet niet vergeten, dat een groot deel der spijtoptanten onder dikwijls zeer moeilijke omstandigheden de Nederlandse zaak en het vorstenhuis altijd trouw zijn gebleven. Nu worden Dousadj en de Armeniërs geholpen, werkelijk een zeer prachtig streven, maar het hemd is ons nader als de rok. Waarom blijft de regering vasthouden aan een toelatingsbeleid, dat beslist voor zeer veel spijtoptanten funest is geweest en nog voor

velen zal worden.

De meeste spijtoptanten die naar Nederland gekomen zijn, hebben zich prachtig in het Nederlandse werkproces aangepast. Het raadsel blijft, we laten de spijtoptanten zitten en halen Italianen, Spanjaarden en ook Turken binnen om ons arbeiderstekort aan te vullen. Meten we hier in Nederland, wat betreft ellende soms met twee maten? Waarom wel andere mensen helpen en onze eigen mensen laten verkommeren? Wanneer hier bepaalde politiek achter zit, wordt het ten hoogste tijd die even opzij te schuiven en onze eigen mensen, die in de grootste ellende verkeren, op de eerste plaats te helpen.

A.Th.Knuivers.

Overgenomen uit: Haagse Courant, 29 oktober.

Zeist, november.

SPIJTOPTANTEN

Italianen en Spanjaarden zijn er al. Turken en Armeniërs zijn op komst. Vanwege de schaarste aan werkkrachten. Maar spijtoptanten, Nederlanders en zij die nauw met ons geliëerd waren, ook en vooral in moeilijke tijden, die de dupe werden van onze Nederlandse politiek, moeten vechten en smeken om toegelaten te worden. Op hun smeekbeden wordt met mondjesmaat positief gereageerd, hoewel ook onder hen talrijke bruikbare werkkrachten aanwezig zijn. En wij, Nederlanders zingen met trots en nationaal bewustzijn: "Wien Neêrlands bloed!"

L.A.J.Kortman

Overgenomen uit: Elseviers Weekblad, 9 nov.

MAARN, november.

SPIJTOPTANTEN

Het stukje van de heer L.A.L. Kortman in de rubriek "Lezers spreken" in EW van 9 november is mij uit het hart gegrepen. Wij doen alle mogelijke moeite om arbeidskrachten uit o.a. Italië, Spanje en Turkije te halen, die noch onze taal spreken noch de Nederlandse gewoonten kennen en zich hier dus nooit goed thuis zullen voelen.

Maar wij vergeten dat er in Indonesië nog vele mensen leven die Nederlands bloed in de aderen hebben, maar aldaar verkommeren en ernaar snakken om hier in Nederland te mogen leven en werken.

Wij willen van de spijtoptanten precies weten of zij voldoende Nederlands bloed in de aderen hebben en of zij hier zullen kunnen aarden en arbeid zullen kunnen verrichten.

Doen wij dat met de "buitenlandse" arbeiders ook? En wij vergeten gemakshalve maar min of meer dat wij tegenover de spijtoptanten een ereschuld hebben in te lossen, dat wij hen feitelijk aan hun lot hebben overgelaten!

J. Reynvaan.

Overgenomen uit: Elseviers Weekblad, 23 november.

STICHTING INDISCHE DOCUMENTEN